

F O A I E

пептръ

МИШТЕ, ИШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 17.

Duminică 27. Aprilie.

1841.

БОГЪЦІА НАЦІОНАЛЪ.

(Брмаре).

Критика Системѣи Меркантиле.

Ори кѣтъ де фръмоасъ се паре систе-
ма меркантиль спре крешеръ ши дптѣл-
щрѣ вогъдїеї націонале, дар есте сѣпѣсъ
ла пице грешлї марї:

1., Нѣ есте ници де кѣтъ адевѣратъ къ
пѣмаї металъ сїнгѣр саѣ ванїї сѣнтъ во-
гъдїе, ши кондїціе а вогъдїеї націонале.
Пептръ къ о націе нѣ есте сѣракъ кѣнд
аре пѣдїні ванї, ши ници вогать кѣнд аре
пѣмаї ванї. Алтѣл есте темеїл вогъдїеї
націонале, ши ванїї пѣмаї о парте де во-
гъдїе саѣ мїжлок де дпмеспїре пептръ пре-
фїрарѣ вогъдїеї ши дпмеспїрѣ тревѣнде-
лор. Дака пѣмаї ванїї сїнгѣрї ар фї вогъ-
дїе, атѣнчї статѣрїле каре аз тїне (вѣї)
де азр ши де азрїл ар тревѣї сѣ фїе во-
лате, ши статѣрїле каре нѣаѣ ар тревѣї сѣ
не сѣраче. Дар есте кѣпоскѣтъ, къ Спа-
ніа ши Портѣгалиа аѣ сѣрѣчїтъ къ тоатъ
мѣлцїмѣ де вѣї че аѣ къ металъ дпдестѣ-
лат, ши Енглїтара ши Оланда с'аѣ дпво-
гъдїїтъ ши фѣрѣ ачелѣ.

2., Пѣндѣсе дп лѣкраре ачѣстѣ сїс-
темѣ, се пѣрѣсеце къ тотѣл лѣкрарѣ пѣ-
мѣнтѣлї ши нѣ се іа дп вѣгаре де сѣ-

мѣ ници о алтѣ дпделетнїчїре, фїе кѣтъ ва
фї де повїлѣ ши тревѣнчоасѣ. Дпкѣрѣ-
жѣндѣсе ши спрїжїнїндѣсе пѣмаї манѣфак-
тѣрїле ши фаврїчїле, тоатъ лѣмѣ алѣргѣ
ла еле. Дпнтр'ачѣста зрѣмѣзѣ, къ атѣнчї
фїнд пѣдїні пѣлгарї ши мѣнчїторї де пѣ-
мѣнт, се зркъ ши се скѣмпече фоарте
мѣлт преѣл пѣнїї, ал кѣрнїї ши ал ал-
тор лѣкрѣрї де чѣ дпнтѣї тревѣндѣ пеп-
трѣ хрانا ши цїперѣ вїедїї. Де спре ал-
тѣ парте, се стрѣнче зп прїсос mare де
продѣктѣрї манѣфакте ши фаврїкате пеп-
трѣ акѣрора десфачере фаче тревѣндѣ а
се дптревѣнда мїжлоаче мѣщешѣцїте пре-
кѣтъ, іертѣрї де такѣ, опрїрї де імпорт-
дїе, гратїфикацїї ши алтеле. Кѣтре ачѣ
ста, старѣ ши аверѣ індѣстриїшїлор ши а
тѣтѣрор мѣнѣрїлор, атѣрнѣ фоарте мѣлт
дела дпнтрєпнїдерїле че се фак дп негод
ши дела комїсіонеле (порѣпчелїле) че ле
фак негѣцѣторїї.

3., Есте адевѣратъ къ дѣпѣ сїстема
ачѣста, класа мѣщерїлор ши а негѣцеторї-
лор се дпалѣцѣ, дпфлорече ши се дпнпѣ-
тернїчеще крескѣндѣле ферїчїрѣ лор, дп
кѣтъ време негодѣлї нѣ 'ї се пѣн пїедїчї
ши хотаре; дар тоате челелалте класе лѣ-
крѣтоаре ши мѣнчїтоаре, тревѣе сѣ факъ
жертве пептрѣ дпфлорїрѣ мѣщешѣгѣрїлор

ші а негодълѣ, ші пентръ дѣвогъдѣрѣ ші дѣвогъдѣрѣ мецериор ші а негъдѣторіор; къчї тоате свѣзъшѣтеле де такъсѣ, тоате грагѣфикациле пентръ експор-таціе ші алте рѣсплѣтїрї, требѣе съ ле пѣтѣскѣ паціа дѣтрѣгѣ прип дѣждїле дїректе.

4., Сїстема ачѣста дѣсѣїицѣзѣ дѣ лѣзптрѣл статѣріор къмпѣна чѣ дрѣвїтъ дѣтрѣ дѣждїле дїректе шї індіректе, шї дѣтѣлѣдѣе дѣторїле статѣлї прип дѣле-сїчїоаселе дѣпрѣзѣтѣрї дѣла негъдѣторї каре аѣ трае ла сїне негодъла лѣтїї; къ-тре ачѣста шї дїнафарѣ адѣче прїмеждїе а-сѣпра статѣлї, дака ва фї авѣнд колонїї, къчї ачѣстѣ не маї пѣтѣнд сѣферї апѣсарѣ че лї се фаче, прип тѣрїїїрѣ негодъ-лї лор шї прип алте сїлѣрї, о сѣ кѣкте прїлеж ка сѣ шї дождѣскѣ неатѣрнарѣ.

5., Нічї одатѣ пѣ се поате дождї дїтѣсѣрѣ сїгѣрѣ де вїланцѣла негодълї не каре есте дѣтѣмеїатѣ тоатѣ сїстема ачѣ-ста; дѣспре опарте дїп несїгѣрїтѣтѣ соко-телїор статїстїче че се фак дѣ прїчіна ачѣста; де спре алтѣ парте дїп скїтѣварѣ рѣладїїор полїтїче дїп афарѣ, дѣ каре се афѣл статѣл кѣ алте статѣрї.

Сїстема фїзіократїкѣ.

Ачѣстѣ сїстемѣ пѣ есте род ал чер-кѣрї шї ал практїчїї, чї ал черчетѣрїор фїлософїче. Дѣтѣмеїаторѣл еї есте Кесне, дофторѣл лѣї Лѣдовїк 15-лѣ країѣл Фран-цїї. Ачѣста лѣжд дѣ вѣгаре де сѣтѣ о грѣмадѣ де непорочїрї де каре пѣтїмѣ Франца, дїп прїчіна непотрївїрїї чеї марї де ферїчїре, дїп апѣсарѣ чѣ немілостївѣ а впор класе але соціетѣдїї, дѣ време че алтеле се тѣвѣлѣ дѣ дѣвїлшѣгаре шї дѣ

сѣрѣлѣрї; асѣменѣ дѣгрозїндѣсе де дѣто-рїа чѣ маре а статѣлї, се гѣндї асѣпра ісвоарѣлор ачѣстор непорочїрї, шї, пропѣ інд сѣрекаре мїжлоаче де тѣтѣдѣїре, дѣте афарѣ сїстема са дѣ картѣ дѣтїтѣлатѣ; Таблоѣ екопомїк.

Сїстема фїзіократїкѣ се разїмѣ не те-меїл ачѣста: флоарѣ чѣ маї дѣналтѣ а лѣкрѣрїї пѣтѣлѣтѣлї есте сїпгѣ-рѣл ісвор ал богъдїеї вней пації; венїтѣл кѣрат, дїп продѣктеле че се дождѣскѣ дїп лѣкрарѣ пѣтѣл-тѣлї, есте сїпгѣрѣл ісвор ал ве-нїтѣрїор статѣлї, шї статѣл п'а-ре дрент де а лѣа алтѣ даждїе де-кѣт дїп венїтѣл кѣрат ал пѣтѣл-тѣлї.

Дѣпѣ сїстема ачѣста, тоате тѣдѣлѣ-рїле соціетѣдїї се дѣпарт дѣ доѣ класе:

1.) Дѣп класа продѣктївѣ каре ко-прїнде не тоцї ачѣїа каре аѣ пропрїетѣтѣ де пѣтѣлѣт, де тошїї, шї каре се дѣде-летнїчѣск кѣ лѣкрарѣ пѣтѣлѣтѣлї саѣ а кѣжнїѣлї дѣпѣ тоате рѣмѣрїле сѣле; а-сѣл сѣлѣт пропрїетарїї де тошїї, арѣнда-шїї, пѣлгарїї, пѣскарїї, пѣсторїї де доѣтоа-че, шї алдїї асѣменѣ.

2.) Дѣп класа імпродѣтївѣ, де ка-ре се кїп тоцї мецерїї, негъдѣторїї, артїстїї, дѣвѣдѣдїї, сѣлѣтѣлїї статѣлї шї сѣлѣїле.

Пропрїетарїї де тошїї се соботѣск ла класа продѣктївѣ, пентръ кѣ прѣ-тѣтѣтѣ лор есте кондїїа де кѣжнїї не тот анѣл дїп продѣктеле пѣтѣлѣтѣлї. Класа продѣктївѣ, пентръ ачѣс се зїче аша, фїїнд кѣ сїпгѣрѣл продѣче о адеѣратѣ крѣщере саѣ дѣтѣлѣдїре повѣ де богъдїїа націона-лѣ каре стѣ дѣтрѣп венїт кѣрат. Ачѣст венїт кѣрат се дождѣдѣе дѣпѣ че се

скад кіелтвеліме дін фіешкаре ап че се фак пентрѣ лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣі, плата лѣкрѣлѣі, сѣтѣнѣа че се сѣтѣлѣ, зпелтеле тревзінчоасе ші алтеле; прекѣт ші дѣпѣ че се скоате вані арензіі че се плѣтеск де аренданіі саѣ плѣгарі пропріетарѣлѣі, саѣ ачеле сѣте каре се чер пентрѣ дѣвзпѣтѣцрѣ пѣтѣнтѣлѣі. Нѣмаі дін ачест веніт кѣрат, ка дінтрѣн прісос ал лѣкрѣлѣі продѣктів, аре статѣл дрепт де а лѣа даждіе, фѣрѣ сѣ ватѣме лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣі.

Дін протівѣ класа імпродѣктівѣ нѣ фаче німік нѣоѣ ші нѣ продѣче нічі зп веніт кѣрат, декѣт скітѣлѣ нѣмаі форма лѣкрѣрліор продѣсе де класа дінтѣлѣі. Ачѣстѣ класѣ де оамені нѣ дѣтѣлѣеце вогѣдіа націоналѣ, пентрѣ кѣ прѣдѣл лѣкрѣлѣі сѣѣ де овѣце нѣ есте маі маре декѣт ді сѣнт тревзінцеле пентрѣ трайѣл сѣѣ. Еа консѣтѣлѣ нѣмаі, фѣрѣ сѣ продѣкѣ, ші трѣеце кѣ кіелтѣіала класеі продѣктіве. Ачѣста се кѣноаце дѣведерат дін сѣрѣчіа чѣ маре а тѣлѣімеі манѣфактѣрлістілор ші фабрїканцілор; пентрѣ кѣ де ші зпії дінтрѣншіі аѣ оаре каре старе, дар ачѣста о кѣнцігѣ саѣ о дін прін економіе, адікѣ ліпсіндѣсе де тѣлѣе тревзінде, іар нѣ дін прісосѣл венітѣлѣі кѣрат. Кѣ тоате дѣсѣ, кѣ ачѣстѣ класѣ імпродѣктівѣ се хрѣеце де пропріетаріі де монші, де плѣгарі ші де ачѣіа каре се дѣделетніческ кѣ тѣпка пѣтѣнтѣлѣі; дар есте фоарте фолосітоаре пентрѣ тѣдѣлѣрліе класеі продѣктіве; кѣчі ачѣстѣ, прін лѣкрарѣ ші консѣтанціа класеі імпродѣктіве, се пѣн дн старе де а се дѣделетнічі нѣмаі кѣ лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣі ші де а дѣтѣлѣді, атѣт

пѣтѣрѣл продѣктелор пѣтѣнтѣлѣі, кѣт ші венітѣл кѣрат дела дѣнсселе.

Пе темейѣл ачеста фізіокраціі дѣвадѣ, кѣ тѣдѣларіі класеі імпродѣктіве, кѣ атѣт пот скоате продѣкте маі сѣтїне ші маі бѣне, кѣ кѣт есте маі маре словозеніа де конкѣренцѣ ші дѣтречерѣ ла дѣделетнічірліе лор, каре лѣкрѣ есте фоарте фолосітор ші кіар пентрѣ интересѣл класеі продѣктіве. — Де ачѣл, дѣпѣ дѣхѣл сістеміі фізіократіче, тревѣе сѣ фіе чѣ маі маре ші де овѣце словозеніе ла менѣенѣгѣрлі ші ла тот фелѣл де дѣделетнічірлі індѣстріоасе, десѣіндѣнѣсе тот фелѣл де тѣрлініре саѣ опрїре. Ачѣстѣ словозеніе, зпїтѣ кѣ чѣ маі десѣзѣршітѣ сігѣранцѣ ші дрептате, тревѣе сѣ о дѣ статѣл ла тоці четѣденіі ші сѣпѣшіі сѣі. Нѣмаі пе ачѣстѣ словозеніе есте дѣтемеіатѣ дѣдестѣларѣ ші ферічірѣ зпѣі націі; кѣчі ор каре алтѣ аместекаре а гѣверпѣлѣі дн прічіна ачѣста мікшорѣлѣ скоатерѣ продѣктелор пе тот аѣл, рідікѣ прѣдѣрліе лѣкрѣрліор ші а ле тѣрѣрліор, ші кѣ кіпѣл ачеста пѣгѣвѣеце міжлочіт саѣ неміжлочіт интересрліе класеі продѣктіве.

дн сѣдрнїт, сістема дѣждїлор дѣпѣ сістема фісіократікѣ, се разітѣ пе темейѣл ачеста: кѣ, фїнд кѣ скоатерѣ продѣктелор прін лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣі, есте сінгѣрѣл ісвор ал вогѣдіеі націонале, ші кѣ нѣмаі прінтрѣачѣста се довѣнѣеце зп веніт кѣрат пе тот аѣл, каре дѣтѣлѣеце вогѣдіа націоналѣ пе тот аѣл, тоате дѣждїіле статѣлѣі тревѣе сѣ се іа нѣмаі дѣпѣ продѣкціе, адікѣ дела класа продѣктівѣ, фїндкѣ тоате дѣждїіле тревѣе сѣ се іа дін венітѣл чел кѣрат, ші сѣ нѣ се а-

тінгъ кіар капиталъ аверіи націонале. Де ачеѣ фісіокраціи чер ка съ фіе пѣтаі о даждіе, даждіа дѣпъ пѣтѣнт саѣ даждіа дін венітѣл кѣрат дѣпъ продѣктеле пѣтѣнтѣлѣ, не каре требѣе съ о плѣтѣскъ пѣтаі пропріетаріи де мошії ші ачеіа каре се ѿнделетніческ кѣ лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣ; іар тѣдѣларіи класеі імпродѣктіве съ пѣ контривѣіаскъ ла ачѣста неміжлочіт, чі пѣтаі міжлочіт. Ачест лѣкрѣ се фаче кѣтпѣрѣнд кѣ ѣн пред тотд'авна маі скѣмп продѣктеле дела ачеі че се ѿнделетніческ кѣ лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣ, фііндкѣ пропріетаріи де мошії ші лѣкрѣторіи де пѣтѣнт, даждіа че требѣе еі съ о плѣтѣскъ, о сокотеск тотд'авна ѿн прецѣл продѣктелор че вѣнд ла чеіалалці четѣцені аі статѣлѣ.

Крїтіка Сїстеміі фізіократїче.

Есте даторіе а дрептѣціі де а кѣноаѣце ші де а тѣртѣрісі, кѣ сїстема фізіократікѣ аре мерїте нетѣгѣвїте кѣ тѣлт маі марї декѣт сїстема Меркантилѣ. Пентрѣ кѣ еа а хотѣрѣт маі деслѣшїт сфера лѣкрѣрїи (тѣдѣларіелор ѣнеї націі, ші іа а ѿтпѣрѣціт ѿн класа продѣктівъ ші імпродѣктівъ, кѣ тоате кѣ ачѣствѣ ѿтпѣрѣціре есте прѣ аспрѣ; еа а пѣтрѣне адѣнк ѿн вѣцѣтѣра деспре венітѣл чел кѣрат, ші 'ла рїдікат ла рангѣл ѣнѣіа дін челе дїнтѣлї темейѣрї а ле економіеі політїче ал кѣрїа скоп есте богѣдіа націоналѣ; еа а пѣс темейѣ ла десѣвѣршїта словоѣленїе а фїекѣрїи месерїи ші ѿнделетнічїрї о менешї, десфїіндѣнд тот фелѣ де корпораціи прївїлеціате ші тот фелѣ де тѣрїіпїрї ші опрїрї, прїп каре се стѣжїнеще лѣкрарѣ оменѣскѣ шїсе ѿт-

пїедїкѣ крещерѣ богѣдіеі націонале ші ѿтпѣлцірѣ ферїчїрї де обїде; еа а ашезат лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣ ла рангѣл съѣ, сокотїндѣо де чел дїнтѣлї ісвор ші темейѣ ал аверїи мі богѣдіеі націонале ші хотѣрѣнд релациїле еі кѣтре індѣстріе ші негод, ші еа а рекомєдат ка съ се сїмплї фїезе сїстема дѣждїілор. ѿн сѣжршїт, сїстема фісіократікѣ а дескїс ѣн дрѣтм пѣоѣ ші а дат ідеї позѣ ка съ се лѣкрезе цїїндѣа де економїа націоналѣ каре есте астѣлї, ші каре с'а десѣвѣршїт фоарте тѣлт,

Кѣ тоате мерїтеле ачестѣ, сїстема фісіократікѣ есте сѣпѣсѣ ші еа ла неѿпле-спїрї ші грешелї.

Сїстема фісіократікѣ пѣ се поате пѣне ѿн лѣкраре дін прїчїнѣ кѣ, дѣпъ ѿн вѣцѣтѣра са, лѣжндѣсе даждіе пѣтаі дѣпъ пѣтѣнт, адїкѣ дін венітѣл кѣрат, се апасѣ фоарте тѣлт лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлѣ; кѣчї ѿн времѣ ѿн каре тоці чеіалалці четѣцені аі статѣлѣ пѣ плѣтеск нїчї о даждїе, лѣкрѣторїи де пѣтѣнт сѣнт сїліціі даждїіле че требѣе съ се рїдіче ѿн деосївіте времї, съ ле рѣспѣнѣлѣ кѣ ванї даці ѿнаїнте, іар пѣ пѣтаі дін веніт кѣрат дѣпъ кѣтм ва сїстема; деспре алтѣ парте требѣе ка ачеі ванї даці ѿнаїнте съ іа дела кѣтпѣрѣторѣл продѣктелор сале, пѣїнд не дѣнселе ѣн прецѣ таре, каре пѣ се поате хотѣрѣ тотд'авна дѣпъ пропорціа венітѣлѣ челѣ кѣрат.

Сїстема фісіократікѣ есте сѣпѣсѣ ші ла о грешалѣ таре; ѿнтѣлї, пентрѣ кѣ пѣне ѿн класа імпродѣктівъ не тоате деосївітеле ѿнделетнічїрї оменешї пентрѣ каре, зїче еа, кѣ п'аѣ нїчї о інфлѣенцѣ потрївїтѣ асѣпра богѣдіеі націонале, пре-кѣтм сѣнт фабрїканціі, перѣдеторїи, скрїіто-

ри, слѣциле ши алциї; ал доилѣ, пентрѣ къ претинде ка тоци мѣдларїи класеї импродѣктиве, фѣрѣ деосивіре, нѣ продѣк нїмїк декѣт консѣмѣвѣ нѣмаї ши трѣеск къ кїелтвїала класеї продѣктиве, къчї есте доведїт къ ши ачестїа, љн деосивїте кїпѣрї, продѣк ѣн венїт кѣрат ши адеце орї, пентрѣ ѣн прец нїк ши времелнїк, продѣк алтѣл маї маре ши маї сїгѣр.

Љн сѣжршїт, idea de o даждїе нѣмаї, адїкѣ чѣ дѣпѣ пѣтѣнт, афарѣ къ пѣне љн спїнарѣ лѣкрѣторѣлї де пѣтѣнт ка сѣ плѣтѣскѣ ел къ ванї љнаїнте тоате дѣждїїле, апої ши љн практикѣ љн економїа статѣлї нѣ есте дрѣптѣ ши нѣ рѣспѣнде ла скопѣл пентрѣ каре сѣнт љнтоктїте дѣждїїле. Пентрѣ къ дака есте одатѣ къпоскѣт ши љнведерат къ манѣфактѣреле, фабрїчїле ши негодѣл ши кїар ши лѣкрарѣ дѣхѣлї, ажѣтѣ ла љмтѣлцїрѣ вогѣциеї национале; треѣе, дѣпѣ дрепт къвѣнт, ши ачестѣ сѣ плѣтѣскѣ даждїе дѣпѣ венїтѣл кѣрат чѣел продѣк. Ла ачѣста се адаогѣ, къ дѣждїїле їндїректе ши орї че дѣрї де ванї дѣпѣ треѣїнца статѣлї, каре дѣпѣ система фїсїократїкѣ се десѣїнцѣвѣ, деспре о парте нѣ се пот рїдїка де тот дїн прїчина орѓанїзацїеї статѣрїлор де актїн; деспре алтѣ парте, ачеле дѣждїї їндїректе їсвѣск де овѣце ши маї къ сѣтѣ не класеле челе маї богате ши маї къ старе але нацїеї, ши чѣ маї маре парте дїн трѣнсееле атѣрпѣ дела словодѣ воєа консѣматорїлор.

Сїстема їндѣстриалѣ.

Adam Smith, ѣн Скодїан, вѣзѣнд грепалеле ла каре сѣнт сѣпѣсе сїстемїле меркантилѣ ши фїсїократїкѣ, с'а апѣкат сѣ

ле зпѣскѣ не амѣндозѣ, ашезѣндѣсе не ѣн темейѣ маї љналт, ши љн асѣел де кїп а љнтемеїат сїстема їндѣстриалѣ.

Темейѣрїле ачестїї сїстеме, сѣнт челе ѣртѣтоаре :

Лѣкрѣл, мѣнка, остепѣла есте чел дїптѣї їсвор де ор че агонїсѣлѣ, къцїїг саѣ авере де ѣнѣрї, ши прїп ѣртаре чѣ маї дїп ѣртѣ kondїcie а фѣрїчїреї де овѣце ши а вогѣциеї национале. Де аїчї ѣртѣвѣзѣ къ, ор че от е богат саѣ сѣрак дѣпѣ мїжлоачеле че аре де а лѣкра ши дѣпѣ дестоїнїчїа къ каре лѣкрѣвѣзѣ; къчї нѣмаї љнтр'ачест кїп, ѣн от се пѣне љн старе де а'шї агонїсї ѣнѣрїле челе треѣїнчоасе, спре љндестѣларѣ, плѣчерѣ ши мѣлцїтїрѣ вїедїї, ши къ ѣн къвѣнт, нѣмаї атѣнчї есте фѣрїчїт аїчї не пѣтѣнт. Аша дар, лѣкрѣл, чѣл сѣѣжршїаце о нацїе љнтр'ѣн ап, есте темейѣл пентрѣ љндестѣларѣ тѣтѣрор треѣїнцелор сале; ши, къ кѣт лѣкрѣвѣзѣ маї мѣлт, къ атѣт есте маї богатѣ, љшї љмплїнеце треѣїнцеле маї къ љнлеспїре, ши есте маї фѣрїчїтѣ.

Kondїcia прїнцїпалѣ, пентрѣ љмтѣлцїрѣ лѣкрѣлї, есте љмпѣрцїрѣ лї. Ачѣста се фаче, деспре о парте, љмтѣлцїнд нѣтѣрѣл лѣкрѣторїлор, деспре алта, пѣїнд љн лѣкраре тоате пѣтерїле оменѣцїї, атѣт сѣфлетѣцїї кѣт ши трѣпѣнцїї, фѣкѣндѣсе дестоїнїче спре ор че фел де лѣкрѣ, ши ажѣтѣндѣле ши љнлеспїндѣле къ фелѣрїтї де мїжлоаче спре ор че љнделетнїчїре фолосїтоаре, каре агонїсеце оаре каре ѣнпѣрї спре мѣлцїтїрѣ вїедїї. Де ачѣл, љн класа продѣктївѣ нѣ се сокотеск нѣмаї ачѣїа каре се љнделетнїческ къ лѣкрарѣ пѣтѣнтѣлї, чї ши ачѣїа каре лѣкрѣвѣзѣ продѣктеле пѣтѣнтѣлї, каре ле повїлѣвѣ,

каре ле дмпръцие ши каре аѡ оарекаре инфлвенцъ асвпра десъвжриреј лор; асфел сжнт медеріи, манъфактѡристіи, фабрикацији, пегъдъторіи, артистіи, дивъдацији ши слъжбашіи. Къ лъкръл ши къ дмпръцирѡ лѡи, тревъе съ стѡ дп дпклинаре d'aproape економіа, дп консъмациа челор че къдцигъ prin лъкръл, къчи пѡмај атѡпчи се асигърѡвзъ ши креще феричирѡ националъ. Prin лъкръл се къдцигъ възѡри, іар prin економіе се пѡстрѡвзъ присосъл дп челе къдцигате, ши динтр'ачестеа се фак капіталъриле каре сжнт де неапѡратъ тревъинцъ, спре а да лъкрълѡи свор ши дпсвфлецире, ши мај къ сѡмъ, спре а'л дмпръци.

Din челе зисе пѡпъ ачи, ѡртѡвзъ ши ачѡста, къ лъкръл конпринде дп сине тѡсѡра дѡпъ каре се ѡпоаще кът фаче ор че възп. Къчи, дака ор че възп ал виедји се агоисеце пѡмај prin лъкръл, ор че възп пѡ поате съ факъ пентрѡ стѡпѡпѡл възпѡлѡи мај тѡлт, декжт 'ла костисит лъкръл лѡи. Асемеѡ ши ла скіѡвѡл възѡримор ѡпѡл къ алтѡл, лъкръл че с'а пѡс ка съ се агоисѡскъ ачеле възѡри хотѡраце кът фак еле дп сине, ши тот деодатъ, хотѡраце ши прецѡл лор, къ тоате къ, деосивіте дпжпплѡри аѡ инфлвенцъ асвпра скіѡвѡри прецѡлѡи.

Предѡриле сжнт де 3 фелѡри: 1.) плага лъкрълѡи саѡ партѡ че іа лъкрѡторѡла агоисѡлъ prin лъкръл съѡ; 2.) венітѡл дѡпъ пѡтжпнт саѡ монііе, саѡ партѡ че іа проприетарѡла агоисѡла продѡктелор пѡтжпнтѡлѡи, ши 3.) къдцигѡл дѡпъ капітал, саѡ партѡ ачелѡіа каре пѡне бані саѡ алге възѡр, прекѡп ѡелте ши алтѡ

лъкрѡри, спре а дплесні агоисѡла ши къдцигѡл prin лъкръл.

Dintr'ачестѡ се къпоаще, къ, о паціе пѡ скоате веніт кърат пѡмај din ачѡе че адѡче пѡтжпнтѡл саѡ монііе, чи ши din плата лъкрълѡи ши din доѡжнда капіталъримор че аре; де ачѡе, пічи пѡ поате ѡи пѡмај о даждіе, адікъ чѡ дѡпъ пѡтжпнт, къчи, тоатѡ даждіа есте дптемеіатъ не агоисѡла потривігъ де ѡи веніт кърат, ши динтр'ачѡстѡ причіпъ, се дппарте дп даждіа пѡтжпнтѡлѡи, даждіа лъкрълѡи ши даждіа капіталъримор.

(Ва ѡрма).

ЛА СТАТИСТИКА ДМПЪРЪЦИИ ОС- MANE.

Дп Revue orientale de кърѡнд ешіт се чітеск ѡртѡтоареле датѡри. Европа пѡтѡрѡ 207 міліоане лъкѡиторі, каріи сжнт стрѡиі де кътрѡ реліциа мохамеданъ ши къ лъкѡиторіи европео-тѡрчѡци п'аѡ а фаче німік; дптр'ачеѡа тѡрчи сжнт:

дп Европа	8,800,000
дп Asia	8,000,000
Егіпѡла аре	4,000,000(?)
Триноліс	660,000
Тѡніс	1,800,000
Алѡир	1,500,000
Мароко	6,000,000

Къ тотѡл 30,760,000

Дпсѡ din ачѡциа сжнт кредјіні ши ісраеліці:

дп Европа	6,800,000
дп Asia	4,000,000
дп Егіпѡ	100,000

ди Статеріле керверіче 1,000,000

Къ тогъа . . . 11,900,000

Съта ачеаста сводіндо дін 50,760,000

ретаи 18,860,000

лъкѣиторї тѣсклманї. Деѣ ла челе 207
мїліоане де лъкѣиторї маї вїн 11,900,000
дїн статеріле тѣсклмане. Ачеле 18 мїліо-
не де тѣсклманї цїн 234,000 мїлѣрї пѣ-
трате, кѣнд дїтр'ачеа челе 54 мїліоане де
Францозї кѣпрїнд пѣмаї 27,500 мїлѣрї пѣ-
трате. Ди цѣрїле тѣсклмане вїн 76 лъ-
кѣиторї не ѡн мїлѣ пѣтрат, дїн протївѣ
ди Белциї спре пїлдѣ, не ѡн мїл вїн 4000
сѡфлете.

ПРОСВІТЛ.

Прївїдї аїче ди тѣпѣгеріе,
Че ом кѣчернїк; кѣм се дїкїнѣ!
Кѣ че плекаре, кѣ че стерїре,
Дшї фаче крѣче, шї фрїгтеа'нклїнѣ.
Гѣраї се роагѣ фоарте ферїнте;
Дар гѣндѣї своарѣ спре фанте крѣде.
Мїнчїзнї сѣнт тоате а лѣї кѣвїнте;
Шї не аша оатенї черїла п'агде.
Сѣ се фераскѣ чїне пѣ цїе,
Де аша монстрѣрї дївенїнатѣ,
Каре сѣнт пїне д'їнокрїсіе,
Шї вор с'арѣте інімї кѣрате.

Прївїдїа іарѣшї, че'нклїнчїзне
Фаче ла черїсрї; шї кѣм асѣдѣ,
Фѣкѣнд метанї кѣ'нпгѣлчїзне.
Паркете сѡїнте, кѣ лаврѣтї зѣл.
Інімѣ сїпшлѣ, невіноватѣ
Вреа сѣ арѣте кѣтрѣ орї каре,
шї ди сїнѣї вражда чеа маї спѣркатѣ
Шї аре лѣкѣнѣл кїар дї'н пѣскаре.
Ди зорї шї сара тот псалмї четѣде,
Шї паракїсе, фѣр дїчетаре;
Да'н аа сѣї сѡфлет, Сатан домнеде;
Деѣ се пѣзаскѣ де ел орї каре!

Нѣ аре тїлѣ пїчї де аа сѣї сѡфле;
Прѣкѣї дї врадѣ, кѣм се тѣлѣде,
Кѣ че дѣрере сѣрїанѣл пѣлїде,
Кѣал сѣї пѣрїнте ди вїклонѣше!
Ведѣї смерїтѣл че сѡфлет аре,
Чел че агѣта де дес с' дїкїнѣ;
Кѣ че порнїре де іаснѣ тѣре
Кїар кѣре копїлѣї пї дї дївенїнѣ;
Ди зрїсѣше ла дїкїсоаре,
Врѣнд сѣл сѡїндаскѣ фѣрѣ де воїе,
Врѣнд сѣл аскѣндѣ де ачест соарѣ,
Сѣл цїе'н кїнѣрї шї ди невоїе.

Іат'ачест монстрѣ пїлн да зрїїе,
Пре прѣнчї де тѣмѣ кѣм дї десїнѣ;
Кѣм дї трїмїте ди сѣрѣнїе,
Фѣкѣнд пре тѣмѣ де прѣнчї сѣрїнѣ.
Де ел департе шї де а лор деарѣ
Фѣр ажѣторѣрї, фѣр дїлеснїре
Петрек о веацѣ трїстѣ ш'амарѣ,
Ди греле кїнѣрї шї пѣтїмїре.
Жїна лѣї фїкѣ есте чернїгѣ,
Фїла не'н алте цѣрї рѣтѣчеде,
Еат' дїкївареаї чеа шїелїгѣ
Кѣ че дѣрерї пре ом ловеде.

Прївїдї ачестѣ грозавѣ феарї!
О сѣнтѣмѣл де кѣнд постѣде,
Дорїнд сѣ прїндѣ ди алѣї геарѣ
Пачел че обїлї дї пїстѣдеде.
Ікоане сѡїнте цїне ди касѣ,
Ле пѣлгѣреде кѣ а лѣї фїнѣцѣ,
Шї прїн о крѣче ч'аре не тасѣ,
Вреа сѣ не'ншеле кѣї кѣ крѣдїнѣ.
Дар пої кѣноащем інімаї влѣндѣ,
Але лѣї постѣрї ш'алѣї кѣвїре,
Че'нї дѣ копї'н вѣчї спре осѣндѣ;
Кѣ пѣ'с ка дїлсѣл, фѣрѣ сїмѣїре

Вїдецї тїранѣл кѣ че тѣнїе,
Кѣ че порнїре дїаволеаскѣ,
Дїпнїде дїснїшї п'аса содїе
Сѣвѣт жѣдеката крїмїналеаскѣ;
Татѣї ачеста? Соц кѣ крѣдїнѣ?
Че пѣ чїпстѣде фїї сѣї содїе.

Чеї прігонеще кз рѣ пріиудъ,
 Ne mai dorindz'ї la ea сѣ vie;
 Ын фърѣ леде лисит де тоате,
 Чінокресіа дї стѣпнеще;
 Ши кѣнд сѣ факѣ вр'їи реѣ нѣ поате,
 Мерде'н висерікѣ де се спереще.

Michail Kuciuran.

БАЛОНЪЛ ДЕ АЕР.

Ера о греа проблемѣ а фаче, ка в а лонъл де аер сѣ поатѣ фі пѣртат дѣнъ воїа корѣверїлѣї ка ши васеле пѣтїтоаре не апѣ. Din Englezї ши din Францоїї нѣ лисирѣ вѣрѣацїї маї вѣртос дела Наполеон дїкоаче, карїї дшї бѣтѣрѣ капѣл пентрѣ асеменеа афларе интересантѣ. Де кѣрѣнд четїм дї фоїме пѣвлїче, кѣткѣ Домнѣл С. . . ши Фїѣл сѣѣ, дѣпѣ че дїкѣ маї пайнте вестисерѣ, кѣткѣ дѣншїї ар фї афлат мїжлокѣл де а пѣрта валонъл словод дї аер, маї не зрѣтѣ еї де кѣрѣнд ши фѣкѣрѣ черкареа дї кѣртеа шкоалеї мїлїтѣрецїї ла Парїс. Дѣпѣ че D. С. . . фїѣл с'ар фї рїдїкат дї валонъл фѣкѣт де татѣл сѣѣ ла о дїннѣдїме де 750 пїчоаре, атѣнчїї нѣсе мїнѣпатѣл механїст дї лѣкѣреаре ши валонъл деодатѣ се дїнтоарсѣ кѣтрѣ апѣс, де ши din ачеа парте сѣфла ѣн вѣнт дестѣл де таре. Дѣпѣ ачеаста D. С. . . се дїнтоарсе ши пѣтї дї маї тѣлте пѣрцїї, аша, дїкѣт валонъл дѣпѣ воїа корѣверїлѣї акѣт се рїдїка акѣт іа-рѣш се погорїа. Черкѣрїле цїнѣрѣ треї чеасѣрї, дѣпѣ каре D. С. . . дїнтре стрї-

гѣрїле де пѣлѣчере а прївїторїмор се сло-
 воїї токѣла ла локѣл ачела, де ѣнде се
 дїннѣдїсе.

НОРОКЪЛ ШИ ВРЕДНІЧІА.

Ытѣлѣнд орѣл порок калеа са дї-
 тре оаменї, асемїнеа грѣї кѣтрѣ тѣлнїта
 вреднїчїе, дїсодеащете кѣ mine, — ю те
 воїѣ повѣдїї! — „Фїнд ю кѣ окї вїнеѣ-
 зѣторї дѣрѣїтѣ, респѣнсе вреднїчїа — по-
 вѣдїреїї ѣнїї орѣ се тѣ дїкредїнцѣз?“ —
 маї вїне тѣ дї зрѣеазѣ, — кѣчї ю тот
 ла чеї вреднїчїї те воїѣ дѣче.“ — Дїсѣ кѣ
 сѣмедїе дїнтоарсе досѣл дїдѣрѣтнїкѣл,
 — прекѣт тодїї не карїї ї їѣвеще порокѣл,
 — ши с'а депѣртат дела вреднїчїе, — ши
 де атѣнчїї кѣлѣтореск осѣвїдїї ѣнїї де кѣ-
 тре алѣл.

Mány.

Аморѣл патрїеї е о пѣлнїтѣ фоарте
 цїнѣгашѣ: пѣтаї аша родеще фрѣктѣрїї фо-
 лосїтоаре пентрѣ ферїчїреа де оѣще, дакѣ
 тїмпѣрїѣ, дїл прїмѣѣвара вїедїї се ва сѣдї
 дї грѣдїна фрѣаѣдѣлѣї пентѣ, ши ка по-
 вѣдїѣторїѣ мїнѣтеа сѣнѣтоасѣ дї ва фї грѣ-
 дїнарїѣ; алтїнтрелеа фѣрѣ фолос се ва
 зска, саѣ пѣтаї фрѣктѣрїї амаре ва родї.

Пѣдѣл сѣ ворѣещїї, дїсѣ кѣ атѣлѣ
 сѣ лѣкрїї маї тѣлѣт; кѣчїї пѣтаї аша рої фї
 вѣрѣват.